Zo zou je "Esperanto" schrijven, in de taal BLISS:

Lees meer op pagina 4.

Tweemaandelijks tijdschrift over alternatieve communicatie en Esperanto

HORIZON.TAAL

35ste jaargang 2004/3 (207)
mei - juni

HORIZONTAAL

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 33ste jaargang.

Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Redactie en administratie:

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen
tel.: 03 234 34 00
fax: 03 233 54 33
E-post: horizon.taal@skynet.be
Webstek: http://www.esperanto.be/fel/nl.

Nieuw elektronisch adres!!

Abonnementen: 20,00 EUR

Rekeningen:

t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen: KBC 402-5510531-55
of Fortis 001-2376527-06;

Redactie:

Lode Van de Velde, Dafydd ap Fergus

Medewerkers:

Paul Peeraerts, Roland Rotsaert, Jean Pierre VandenDaele, Emiel Van Damme, Agnes Geelen, Cor Willems, e.a.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Advertentietarieven: (alle prijzen zijn in euro)

	1-malig	3-malig*	6-malig*
formaat 1/1:	250	625	1000
formaat 1/2:	150	375	600
formaat 1/3:	110	275	440
formaat 1/4:	80	200	320
formaat 1/6:	55	140	220
formaat 1/12:	30	75	120

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie
van een door u drukklaar geleverd exemplaar.

Op deze tarieven geldt het bijkomend BTW-tarief van 21%.

Kleurtoeslag bedraagt 125 euro per kleur en per inlassing.

Ik ben geboeid door talen, en dit in de ruimste zin van het woord. En talen kom je in meer disciplines tegen dan enkel in de Taalkunde. Er zijn bijvoorbeeld computertalen. Als kind heb ik BASIC geleerd op de oude Tandy en later op de Commodore 64, nu is het Visual Basic en Java wat de klok slaat.

Daarna heb ik scheikunde gestudeerd: ook daar heb je een soort taal, namelijk de naamgeving van organische verbindingen, die net als het Esperanto opgebouwd is uit stammen en voor– en achtervoegsels, met een eigen grammatica, die regelmatig is.

Als elke Vlaming heb ik op school meerdere talen moeten leren, daarna heb ik vrijwillig nog Esperanto geleerd, wat Japans en Spaans.

Alles wat met taal te maken heeft, fascineert me gewoon: zo ook woordspellen en woordspelingen, het vergelijken van spreekwoorden in verschillende talen, enzovoort. Vandaar dat ik ook met plezier Horizontaal maak, en daarbovenop nog het tijdschrift ENIGMO (met kruiswoordraadsels, woordzoekers en andere puzzels – dit allemaal in het Esperanto).

Onlangs ben ik ook de taal BLISS tegengekomen, zodat ik ook die taal begon te leren; hoewel ik wegens tijdgebrek nog steeds *komencanto* ben. Meer hierover lees je op de volgende bladzijden.

Met de saxofoon heb ik ook wat taalkenmerken in de muziek ontdekt, en tenslotte kan ik met mijn tweetalig opgevoed zoontje binnenkort de taalverwerving van dichtbij bestuderen. Voorlopig is het nog 'Dadada', maar wordt zeker vervolgd...

Lode
horizon.taal@skynet.be

INHOUD

Blissymbolics, kortweg Bliss, is een op pictogrammen gebaseerde grafische taal, ontwikkeld door Charles K. Bliss (1897-1985), met het doel de internationale communicatie te bevorderen.

Een beetje geschiedenis

Charles Bliss groeide op in een situatie die sterk doet denken aan die van Zamenhof, ontwerper van de internationale taal Esperanto. Beiden waren Joods en groeiden op in een milieu waar verschillende talengroepen op een vijandige manier samenleefden. Zamenhof in Bjalistok (toen Rusland, nu Polen), Bliss in het Austro-Hongaars rijk aan de Russische grens (onder de naam 'Blitz', later gewijzigd in Bliss). Tijdens de Tweede Wereldoorlog is Bliss naar Shanghai gevlucht, waar hij kennis maakte met het Chinees.

De toepassing

De uitvinder van het schrift publiceerde zijn werk in 1949, onder de titel Semantography, maar haar effectieve toepassing heeft tot 1971 op zich laten wachten, toen specialisten van het Ontario Crippled Children's **Centre** (nu het Bloorview MacMillan Centre) in Ontario, Canada het schrijfsysteem toepasten. Daar wordt het nog steeds gebruikt bij de communicatie met patiënten die communicatie-, taal- of leerproblemen hebben; en meer in het bijzonder met personen die aan SSPI lijden (severe speech and physical impairments - zware spraakstoornissen en fysieke stoornissen). Dit wordt veroorzaakt door schade aan de hersenen, opgelopen vóór, tijdens of kort na de geboorte, met als gevolg een slechte spierbeheersing en spraakproblemen. Behalve de dokters en therapeuten, gebruiken uiteraard ook de ouders het Bliss-schrijfsysteem.

Fysiek gehandicapten kunnen in Bliss schrijven door middel van een communicatie-bord dat gemonteerd is op de rolstoel en/of met behulp van een elektronisch apparaat met computersoftware dat Bliss omzet in kunstmatige spraak. (Er wordt ook met een mechanisch bord gewerkt of met een Blissboek, waarbij de symbolen achtereenvolgens aangewezen worden.)

Even een verduidelijking: Bliss is een schrifttaal waarmee men zich kan uitdrukken, zonder dat er uitspraakregels zijn; het is een visuele voorstelling van wat men wil mededelen. Iedereen die Bliss begrijpt, kan die schrifttekens naar zijn/haar taal al lezende omzetten. M.a.w. je kan er elke taal mee schrijven: zelfs voor abstracte zaken werd een manier gevonden om deze toch visueel duidelijk te maken. Denk hierbij aan het Chinees schrift, dat uit ideogrammen bestaat. Helaas lijken de meeste Chinese ideogrammen visueel niet meer op hetgeen ze moeten voorstellen, hoewel er etymologisch gezien wel steeds een verklaring kan gevonden worden, blijven de tekens vaak te abstract en ingewikkeld.

Bijvoorbeeld:

水 water huis 家

Dit had Charles Bliss bij zijn verblijf in China reeds snel opgemerkt, en hij besloot dan ook zelf een schrift te creëren. En net zoals Zamenhof de meest voorkomende woordstammen gebruikte als basis voor het Esperanto, gebruikte ook Charles Bliss reeds voorkomende symbolen, zoals hart, huis, brief, enz.: ♡ ⌂ ✉

De taal
Bliss wordt geschreven aan de hand van ongeveer 100 eenvoudige grafische basiselementen die gecombineerd en/of samengevoegd worden om zo de symbolen te maken die de taal vormen. Er zijn nu al meer dan 2200 geregistreerde symbolen, waarmee men d.m.v. combinatie nagenoeg alles kan uitdrukken.

Bijvoorbeeld.: water ~ lucht ‾

wolk ~

(een wolk is effectief 'water in de lucht')

Aan de hand van een aantal conventies (omwille van de éénvormigheid) en eenvoudige grammaticale regels (zonder uitzonderingen!), worden zinnen gevormd. Er worden zoveel mogelijk eenvoudige basisvormen gebruikt opdat de symbolen makkelijk en snel te tekenen zouden zijn. Uit de praktijk blijkt dat Blissymbolics snel geleerd kan worden zowel door volwassenen als kinderen, met of zonder handicap.

Enkele grammaticale toelichtingen:

* De 'eerste persoon' is 'ik', dit stellen we voor door: ⊥1. De tweede en derde persoon worden op een analoge wijze gemaakt. Als je wil benadrukken dat het om een mannelijk of vrouwelijk persoon gaat, gebruik je gewoon het teken van 'man' ⅄ of 'vrouw' ⅄ met het nummer 1, 2 of 3.

* Het meervoud wordt gevormd door een '×' boven het woord. Dit geldt zowel voor zelfstandige naamwoorden als voor persoonlijke voornaamwoorden.

'Wij' wordt dus geschreven als ⊥1 of ⅄1 ('wij' vrouwelijk) of ⅄1 ('wij' mannelijk).

* Net zoals bij het Esperanto kunnen van zelfstandige naamwoorden ook werkwoorden afgeleid worden. In het Esperanto wijzigt de (grammaticale) uitgang, bij Bliss wijzigt het (grammaticale) boventeken.

mond ○ oog ⊙ neus ∠ benen ∠_

wordt door het '^' -teken, dat 'actie' betekent, omgevormd tot een werkwoord:

spreken ○̂ zien/kijken ⊙̂ ruiken ∠̂

lopen/stappen ∠_̂.

Hiermee kunnen we reeds korte zinnen maken:

⅄3 ⊙̂ ⌂.

(Zij $_{\text{3e persoon vr.}}$ ziet/bekijkt huizen$_{\text{mv.}}$).

* Verleden tijd wordt gevormd door '^' te vervangen door ') ' (zogezegd een oog dat terugkijkt) en de toekomende tijd door ' ('. Bijvoorbeeld:

hoorde ? en zal horen: ?

communicatie m.b.v. een computer met Blissymbolics

* Nog enkele voorbeelden van woordenschat:

houden van [Bliss-symbool] auto [Bliss-symbool]

slaapkamer [Bliss-symbool]

(samengesteld uit 'kamer' en 'bed')

* Nu we weten wat een kamer is, kunnen we ook het 'plafond', de 'muur' en de 'vloer' aanduiden:

plafond [Bliss-symbool] vloer [Bliss-symbool] muur [Bliss-symbool]

Met dit handige aanwijssysteem, kan heel wat woordenschat op een logische wijze aangemaakt worden en ook door de lezer onmiddellijk begrepen worden. Hier en daar moet men natuurlijk afspraken (conventies) maken om een eenheid te bewaren. Vandaar dat een aantal symbolen (+/- 2200) reeds geregistreerd werden. Bijgevolg kan Bliss internationaal gebruikt worden, zonder vertaling.

* Enkele (moeilijkere) voorbeeldzinnen om de uitdrukkingskracht te illustreren:

1. Heb je gisteren die luide donder gehoord?

[Bliss-symbolen]

(Letterlijk: Vraagteken – jij – gehoord – aanwijzend vnw. – luide – donder – gisterennacht.

2. Wandel a.u.b. niet op het veld.

[Bliss-symbolen]

(Letterlijk: aub – niet – wandelen – op – veld.)

3. Wapeninspecteurs hebben 11 lege chemische kernkoppen gevonden.

[Bliss-symbolen]

(Letterlijk: 'mensen-kijken-wapens' - gevonden – 11 – lege – 'raketkop-wapen-chemisch'.)

Blissymbolics Communication International
Het gebruik van Bliss wordt gepromoot door BCI: Blissymbolics Communication International, een liefdadigheidsorganisatie die een onbeperkte, wereldwijde en exclusieve licentie van Bliss kreeg (1975, 1982) voor het gebruik en de publicatie van de Blissymbolics voor personen met communicatie-, taal- of leerproblemen.

Sinds haar oprichting in 1975, verzorgt het BCI trainingen van professionelen, assisteert gebruikers van Blissymbolics, adviseert, verzorgt publicaties, ondersteunt technologie en software en projecten die verband houden met de toepassing van Blissymbolics.

Blissymbolics worden gebruikt in meer dan 33 landen en werden vertaald naar 17 talen. (In de meeste West-Europese landen, enkele Zuid-Amerikaanse landen, Indië, Israel, Australië en Zuid-Afrika.)

Voor meer inlichtingen of een inleidende cursus, kan je contact opnemen met Lode Van de Velde, via <lodchjo@yahoo.com>.

Lode

Interessante webpagina's:

* Beta v.z.w. : http://www.betavzw.be/
Zorgt voor software ten dienste van gehandicapten.

* http://www.blissym.com/
Een webstek, gewijd aan Charles Bliss. Bevat een inleiding tot Bliss (Engels).

* http://pages.istar.ca/~bci
Blissymbolics communication international (zie hoger).

* Archief van allerlei symbolen
http://www.symbols.net/blissymbolics/bhome/
of http://www.symbols.net/blissre.htm
Maakt deel uit van "www.symbols.net", die ook informatie over andere symbolen uit de hele wereld bevat. Bevat naast een uitgebreide biografie van Charles Bliss ook een woordenboekje.

* Nederlandse 'tegenhanger' van Beta v.z.w.
http://www.handicom.nl/dutch/index.html
Een firma die computer- en communicatiehulpmiddelen voor gehandicapten ontwikkelt. Een demo-versie van het programma Bliss voor Windows (met uitgebreid woordenboek) kan er gratis gedownload worden.

* Korte inleiding tot BLISS (in het Engels)
http://www.grun.is/blysberi/handbok/01-yfirlit/semo.shtml
Geschreven door Charles Bliss zelf!

KLEINE TIBO (HELGA HORNUNG)

Een uniek tweetalig Nederlands-BLISS– boekje voor kleuters.

Kleine Tibo (vertaling van *Der kleine Lalu*) is een primeur doordat het dubbel is geschreven: met gewone letters en met Bliss-symbolen. De boodschap over vriendschap en integratie sluit daar goed bij aan: de Bliss-symbolen zorgen immers dat ook mensen die niet kunnen spreken, kunnen leren lezen en communiceren en dus integreren. Niettemin is *Kleine Tibo* ook gewoon een mooi kijk- en voorleesverhaal. (Tekst overgenomen uit de webstek van uitgeverij Averbode. 22 pagina's, ISBN-nr: 90-317-1502-6)

Esperanto, als internationale taal, heeft veel baat bij de uitbreiding van het Internet, het internationaal netwerk. We zien dan ook steeds meer webstekken naar het Esperanto vertaald, en domeinnamen in het Esperanto beginnen ook meer en meer op te komen. Wie bijvoorbeeld iets over de Esperanto-vereniging in Italie of Noorwegen wil weten, kan in veel gevallen gewoon "www.esperanto." intikken, gevolgd door de internationale code van het land. Voor Italië is dit 'it', voor Noorwegen is dit 'no'. (Dus: www.esperanto.it, respectievelijk www.esperanto.no).

In België is dit 'www.esperanto.be', maar dat weten de meeste lezers waarschijnlijk al. En de webwinkel is te raadplegen onder 'retbutiko.esperanto.be'.

Tik in 'www.google.be' (een uitstekende zoekrobot - waar je trouwens ook het Esperanto kan instellen als de gebruikstaal) het woord *Esperanto* in, en je krijgt als resultaat 982,000 gevonden pagina's (getest op 22 maart 2004). Benieuwd wat dit in 2005 en 2010 zal zijn.

Er staan dus heel wat pagina's over het Esperanto op het Internet, én heel wat pagina's in het Esperanto. Vaak zijn dit pagina's met een lang 'adres', zoals bijvoorbeeld http://www.xs4all.nl/~ednieuw/Spiders/InfoNed/La_araneo.html. Dit is een heel interessante webstek in het Esperanto over spinnen: de soorten, de opbouw van de spinnen, enzovoort, doch een adres dat onmogelijk te onthouden is. Daarom zijn de domeinnamen zo interessant, ook omdat het de laatste tijd steeds goedkoper wordt om een domeinnaam te registreren.

Hierna volgt een overzichtje van een aantal domeinnamen die ik in de voorbije maanden heb genoteerd: gaande van de webstek van de academie van Esperanto, tot humoristische webstekken.

Wie de mogelijkheid heeft tot 'surfen', zal zeker een tijdje zoet zijn met het lijstje op de volgende pagina.

Wie nog domeinnamen kent of vindt, mag ze steeds doorgeven via horizon.taal@skynet.be. Eventueel kan een vervolg van dit artikel dan in een volgend nummer verschijnen.

Lode

Domeinnaam	Omschrijving
www.abonu.com	om gratis in te schrijven op elektronische nieuwsbrieven en forums
www.akademio-de-esperanto.org	academie van het Esperanto
www.aliaflanko.de	informatie-project over steden in de wereld en varia
www.babilejo.org	esperanto-chatruimte
www.bertilow.com	persoonlijke webstek van grammaticus, programmeur en rock-muzikant Bertilo
www.esperantio.net	webstek van 'Esperanto-Civito'
www.esperanto.net	veeltalig informatie-centrum over Esperanto
www.esperanto.org	(idem, maar minder uitgebreid)
www.esperantoland.de	webstek die o.a. info over esperantoclubs en bijeenkomsten verstrekt
www.esperantomobilo.org	6 jongeren die met een 'esperantomobiel' door Amerika gaan reizen
www.espero.com.cn	het tijdschrift El Popola Ĉinio dat nu nog enkel elektronisch bestaat
www.europonto.org	samenwerking tussen clubs in Centraal- en Oost-Europa
gxangalo.com	uitgebreide Esperanto-portaalsite met actueel wereldnieuws
www.ikso.net	'Esperanto @ interreto' (helpt Esperanto op internet te brengen)
www.internacialingvo.org	webstek van de Esperanto-Radikala Asocio
www.kafejo.com	kleine portaalsite
www.komerco.com	toepassing van Esperanto in de commerciële wereld
www.komputado.com	over computers en programmeren, doch grotendeels in het Engels…!?
www.komputilo.org	kleine pagina van enkele jongeren
www.kontakto.info	culturele portaalsite, deels in het Frans (wordt nog uitgebreid)
www.krokodilo.net	mooie webstek met gevoel voor humor en een woordenboek
www.lernu.net	uitgebreide webstek die alles heeft om Esperanto te leren
www.librejo.com	commerciële uitgeverij die Engelse boeken en Esperanto-boeken uitgeeft
www.lingvo.info	webstek met informatie over talen en varia
www.lingvo.org	webstek van het Comminicatiecentrum te Brussel
www.majstro.com	webstek over taal, vertalen, taalspelletjes e.d.
www.miaflanko.de	mmm… zoek de 7 verschillen met de pagina "www.aliaflanko.de"
www.osiek.org	webstek van de organisatie voor internationale Esperanto-conferenties
www.radioarkivo.org	overzicht radio-uitzendingen in het Esperanto in de wereld
www.rano.org	persoonlijke webstek van een programmeur
www.tejo.org	webstek van de wereld-esperanto-jongeren organisatie TEJO
www.terminologio.subito.cc	uitgebreide info en zelfs een cursus over terminologie
www.uea.org	webstek van de wereld-esperantobond UEA
www.volapug.net	satirische webstek

Het gebruik van het Engels in internationale contacten groeit met de dag. Daarom vragen buitenstaanders telkens opnieuw welke zin Esperanto nog heeft. "Het projekt was mooi maar is mislukt!" voeren velen aan. Begrijpelijk zijn er ook binnen de beweging mensen die gaan twijfelen.

Esperanto-gebruikers weten, dat Esperanto niet opgezet is als een éénheidstaal om de nationale talen te verdringen. Het is integendeel bedoeld als een gemeenschappelijke taal voor internationale relaties om communicatie op voet van gelijkheid mogelijk te maken. Esperanto betekent dus een bescherming van de taalverscheidenheid. In een periode dat meer en meer mensen zich zorgen maken over het steeds sneller verdwijnen van een groot aantal talen is dat de grote meerwaarde van Esperanto in vergelijking met het Engels dat ons als het ware overspoeld en andere talen dreigt te verdringen. Dit argument voor Esperanto is nu nog belangrijker dan voorheen.

Het Esperanto wordt alleen gedragen door een beweging van vrijwilligers. Uiteraard kan die beweging niet opboksen tegen de machtsstrijd van grote naties. Zouden we Esperanto dan toch maar niet beter opgeven en ons gewonnen geven?

Machtsstrijd, agressie, verkrachting, miskenning, ... zijn nu eenmaal gegevens in onze maatschappij, die wij niet kunnen miskennen. Ze zijn van deze wereld en we kunnen ze maar best aanvaarden of anders vechten we tegen molenwieken. Welke idealist durft trouwens beweren dat hij hier nooit enigszins aan meedoet in zijn omgeving. Dat neemt niet weg dat het de moeite waard blijft om te streven naar een maatschappij met meer gelijkheid, meer rechtvaardigheid, minder geweld en meer erkenning voor de medemens.

Het zou immoreel zijn om te besluiten: er is onrecht in de wereld, dus hoeven we niet meer te streven naar rechtvaardigheid. Daarom blijft het de moeite waard om te blijven ijveren naar een internationale communicatie op voet van gelijkheid als tegenwicht tegen taalimperialisme.

Ijveren voor Esperanto betekent dus een steentje bijdragen tot een betere wereld. Maar daarenboven is de communicatie tussen Esperantosprekers van een hoger niveau dan tussen mensen, die nationale talen gebruiken. Ik heb eens berekend hoeveel tijd ik besteed heb aan Engels, Frans en Duits in mijn studententijd en nadien. Ik schat dat de tijd, die ik besteedde aan het verwerven van Esperanto zowat 10 % hiervan is. Mijn communicatie met Esperantosprekers is echter ongelooflijk veel rijker en verrijkend. Deze constatatie staat los van het aantal Esperantogebruikers. Ik verheug me er wel op als het aantal groeit. Maar al is die gemeenschap beperkt, dan nog is elke nieuwe kennismaking een belevenis, die voor mij meer betekent dan een kennismaking via een andere etnische taal.

Voor informatiewerk rond Esperanto zou ik het argument van "een gemakkelijke taal" maar vergeten. Dat lijkt mij hopeloos verouderd. Alle nieuwe dingen, die op de markt komen en furore maken zijn verschrikkelijk ingewikkeld! In de moderne maatschappij is nauwelijks vraag naar gemakkelijke dingen. Maar het niveau van de communicatie, de uitdrukkingsmogelijkheden, de vlotheid, de flexibiliteit, de veiligheid, ... dat zijn argumenten, die kunnen aanslaan.

Tenslotte ervaar ik dat onze maatschappij enorm conservatief is. We krijgen elke dag nieuwe dingen aangeboden, maar in de grond verschillen ze maar zeer weinig van het bestaande. Het gaat meestal om oude wijn in nieuwe zakken. Diepgaande veranderingen

gebeuren druppelsgewijs en over een lange tijd, en dan nog wekken ze dikwijls weerstand op. Het gebruik van een plantaal is een heel diepgaande verandering in de maatschappij. Die kan enkel maar lukken als mensen met zoiets heel stilletjesaan vertrouwd geraken. Ingrijpende voorstellen zoals bijvoorbeeld het algemeen gebruik van Esperanto in het kader van de EU-instellingen zijn gedoemd om als utopisch gedoodverfd te worden. Het gebruik van een plantaal kan maar aanslaan als mensen beetje bij beetje gewoon raken met dit nieuwe fenomeen door succesvol gebruik in kleine initiatieven.

Voor mij is en blijft Esperanto een zinvol gegeven, dat ik nog altijd als verrijkend ervaar. Met de bovenstaande tactische bedenkingen zie ik nog mogelijkheden voor een Esperantobeweging met aantrekkingskracht, als een bijdrage tot een betere wereld

Het bovenstaande is mijn persoonlijke visie. Maar ik blijf uiteraard open voor andere meningen.

Ivo Durwael,
voorzitter Vlaamse Esperantobond

Als Baghy 'Paĉjo Esperanto' is, dan mag men William Auld zeker 'Paĉjo Literaturo' noemen. Zonder William Auld zou de Esperantoliteratuur er heel anders uitgezien hebben. De auteurs in deze literatuur-reeks zijn dus zeker niet volgens belangrijkheid geschikt.

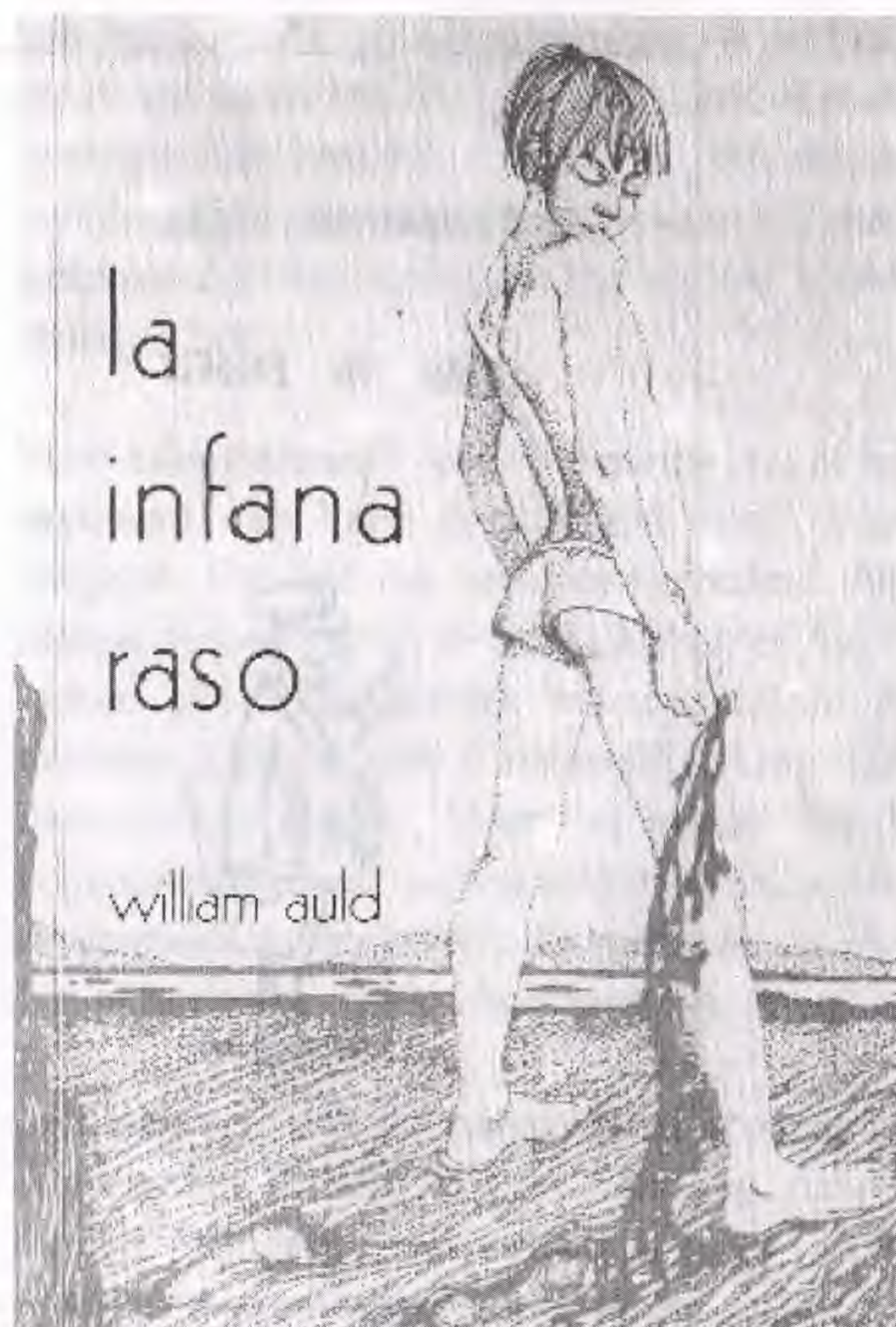
Biografio

William Auld is de meest vooraanstaande van de vier dichters en prozaschrijvers die op het gebied van Esperanto-literatuur voor een ware doorbraak zorgden in 1952 met de uitgave van de bundel *Kvaropo* (viertal). Zo werd meteen ook de zogenaamde *Skota Skolo* (de Schotse school) geboren. De drie andere leden van het viertal waren John Dinwoodie, John Francis en Reto Rossetti. Auld debuteerde reeds eerder tijdens de laatste dagen van *Literatura Mondo* (1947-49) en van 1949 tot 1955 was hij redacteur van het bescheiden maar inhoudelijk en historisch belangrijke tijdschrift *Esperanto en Skotlando* (Esperanto in Schotland), wat een discussie-orgaan vormde voor de toen jonge auteurs. De uitgave van *Kvaropo* was tegelijkertijd de aanwet tot de *Stafeto*-reeks, opgericht door Prof. Juan Regulo-Perez in La Laguna, die het gat dichtte dat ontstaan was met het wegvallen van *Literatura Mondo* en diens publicatie-werk.

William Auld werd geboren in 1924 en leerde Esperanto in 1937. Literair werd hij pas 10 jaar later actief, toen zijn carrière als leerkracht Engelse literatuur verzekerd was. Hij werkte mee aan verscheidene tijdschriften en was naast redacteur van *Esperanto en Skotlando*, ook redacteur van het tijdschrift *Esperanto* (uitgegeven door UEA) van 1955 tot 1958, *Monda Kulturo* van 1962 tot 1963, het literair tijdschrift *Fonto* (uitgegeven in Brazilie) van 1981 tot 1989, bovenop zijn rubriek 'literatuur' in het maandelijks actualiteitenmagazine *Monato*, van diens begin in 1979 tot 1998. Hij was tevens redacteur van *Norda Prismo* en van het tweetalige *Brita Esperantisto*. Zijn bijdrage aan *Kvaropo* heet *Spiro de l'Pasio* (Adem van de Passie).

In 1956 bracht hij zijn bekendste en zeker zijn meest omvangrijke eenpersoonswerk uit: *La Infana Raso* (1968: 2e uitgave met verklarende nota's).

Originele gedichten zijn ook terug te vinden in *Unufingraj Melodioj*, 1960; *Humoroj*, 1969; *Rimleteroj* (met Marjorie

La infana raso:
Het belangrijkste geestes'kind' van William Auld

A2004-3. Computers en internet-surfing komen geregeld aan bod in tijdschriften en bladen allerhande. Deze aflevering brengt een kleine excursie terzake, met bij gelegenheid een schepje taalkundig commentaar.

TTT - SPAMOJ - TEKOJ - VIRUSOJ

1) KIO ESTAS TTT?

(difinoj el PIV): TTT[1] = Tut-Tutera Teksajo, sistemo de hiperteksto en Interreto.

Hiperteksto:

komputila teksto, eventuale ankaŭ kun bildoj kaj sonoj, **provizita**[2] per referencoj aŭ ligoj, kiujn uzanto povas laŭvole sekvi por trovi deziratajn informojn.

TTT-paĝoj estas skribataj en HTML. Kio estas tio?

HTLM = hiperteksta makrolingvo

Uzi la interreton estas...

interretumi[3], retumi, krozi[4].

Kio estas retpoŝto[5]?

Sistemo por transsendi mesaĝojn inter uzantoj de komputila reto. Oni uzas retpoŝtilon[6].

Por ricevi retmesaĝon[7] oni bezonas ...

retadreson.

Posedi retadreson povas iafoje **elmeti**[8] la uzanton al malagrablaj surprizoj. Legu artikoleton aperintan en la revuo "Monato" (nov. 2003):

2)

STOP SPAM

Serĉata: spamistoj

Ke spamo aŭ trudreklamo iĝas pli kaj pli malagrabla, atestas komuniko de *The Association of Apple Computer Users & Groups* (La asocio de uzantoj de *Apple*-komputiloj) en Usono, kiu pretas donaci la sumon de 10 000 usonaj dolaroj al persono, kiu povas kaŭzi la akuzon de profesia spamisto. Laŭ la asocio estas antaŭvidataj pliaj premioj, kiuj celas helpi al la frostigo de la dek plej grandaj spamfirmaoj de la mondo.

Demandoj pri la teksto:

Kial **spamo**[9] estas ankaŭ nomata trudreklamo[10]?

Ĉar ĝi estas nepetita de la uzantoj de la reto, sed male **altrudita**[10] al ili.

Donu ekzemplojn de trudreklamo ekster interreto!

en la radio, televido, sur muroj, en busoj , tramoj kaj trajnoj, en la gazetaro.

Ĉu ne ĉia reklamo estas trudreklamo?

Ne se vi povas (mem)intence[14] konsulti koncernan fonton[15].

Aliaj vortoj uzataj por 'spamo' estas...

fireklamo (fireklamisto, fireklami), **rubpoŝto**[16], rubpoŝtaĵo, trudreklamo.

N.B. a) Ne konfuzu: poŝto - posto - fosto.

b) Vi komprenas 'trudo', sed kio estas trumo, truko, truto, truso, trufo, trupo, truto, trumpo, trulo? (vidu sube n-rojn 8).

Kion atestas la komuniko de la asocio de uzantoj de *Apple*-komputiloj?

Kion ili pretas fari kaj kiucele[17]?

Ĉu ili **limigas sin**[18] al la anoncita donaco?

Kio estas **'frostigi'** spamfirmaon?

Haltigi, malhelpi la aktivecojn de la firmao, senaktivigi ĝin.

Kio alia povas esti frostigita a) proprasence, b) figurasence?

a) manĝaĵo, akvo, tero, persono (ĝisoste[19])

b) kredito, salajroj, financa subteno ktp

Ĉu spamistoj estas nur amatoroj?

3) KONTRAŬSPAMAJ SISTEMOJ

Krom la frostigo de spamfirmaoj ekzistas variaj kontraŭspamaj sistemoj por protekti la uzantojn de Interreto.

Franck Arnaud skribis jene en interesa artikolo aperinta en la sama n-ro de 'Monato' (pp. 15-17):

La celo de ĉiuj kontraŭspamaj sistemoj estas haltigi la rubpoŝton, ĉu per malpermeso al la fiuloj[20] sendi, ĉu per haltigo de alvenantaj rubpoŝtaĵoj ĉe la ricevanta flanko. Grava kriterio por juĝi, ĉu tia sistemo estas bona, estas eraraj trafoj[21], aŭ 'falsaj pozitivoj'[21]: temas pri mesaĝoj, kiuj ne estas rubaj, sed kiuj estas blokitaj aŭ forĵetitaj erare.

Kiuj estas tiuj fiuloj?

N.B. Ne konfuzu: fiulo - ulaĉo! (vidu sube n-ron 8).

Ekzercoj *a) Testu vin! Provu rediri la supran tekston kovrante alterne la partojn markitajn per vertikala linio kaj la ne markitajn. b) Reesperantigu la subajn vortojn kaj uzu ilin en kunteksto. c) Komentu la terminojn grase presitajn.*

1 WWW 2 voorzien van 3 het Inernet gebruiken 4 surfen 5 e-mail 6 e-mail-programma 7 e-mail-bericht 8 blootstellen 9 spam, ongewenst bericht 10 opgedrongen reklame 11 getuigen 12 beschuldiging 13 bevriezen 14 opzettelijk 15 bron 16 "afval-post"17 waartoe?18 zich beperken 19 door merg en been 20 gemene kerels 21 Eng.: false positives, onterecht als spam beschouwd.

La kontraŭspamaj sistemoj agas do divers-maniere: aŭ ... aŭ... .
Simpla solvo por ŝirmi la ricevontojn estas la uzo de **ŝlosilvortaj filtriloj**[1]. Ĉu vi povas diveni[2] kio tio estas?

Tiu programo rifuzas mesaĝojn, kiuj entenas vortojn ofte uzatajn en reklamo, la ŝlosilvortojn de la reklamado.

Alia solvo, ĉefe uzebla ĉe **servilo**[3] (komputilo, kiu agas por aliaj komputiloj), estas "nigraj" listoj de retlokoj[4] konataj kiel sendantoj de rubpoŝto.

4) VIRUSOJ (laŭ P. Peeraerts, en la sama revuo)
Ĉu oni povas ricevi viruson nur de iu fia[5] sendinto?

Tute ne! Sendinto de **retmesaĝo**[6] ofte ne konscias pri la plusendita viruso.

Ne-infektitaj komputiloj povas sendi ... mesaĝon.

infektitan

Por ekscii, kies komputilo kulpas, necesas atente rigardi la **ĉapon**[7] de la retmesaĝo, kie vi povas trovi

la **IP-numeron**[8] (Internet Protocol) aŭ retnumeron de la sendinta komputilo.

Poste, por ekscii en kiu **retregiono**[9] troviĝas tiu komputilo,

vi uzu iun retregio-serĉilon[10].

Se vi konas neniun en tiu retregiono, vi povas skribi al...

ties **servilestro**[11].

Povas okazi, ke vi ne trovas la IP-numeron aŭ retnumeron en la ĉapo, ĉar...

multaj poŝtiloj[12] kaŝas parton de la ĉapo.

Tiam vi serĉu en **helpodosieroj**[13] sub ...

"tuta ĉapo", "montru ĉapon" aŭ io simila.

Se vi estas **retemulo**[14], se vi ŝatas retumi, vi havu

sekuran poŝtoprogramon[12] (retpoŝtolegilon, poŝtilon).

Bonŝance, por la lukto kontraŭ la virusoj ekzistas

kontraŭvirusaj programoj, **kontraŭvirusiloj!**

Grava kondiĉo por ke la kontraŭvirusilo estu efika, estas ke...

ĝi aktualigu sin minimume ĉiutage! (i.a. "Monato" vendas tian programon).

5) AĈETI TEKOKOMPUTILON
Kio estas **teko**?

PIV: subbrake portata ujo por oportune[15] transporti librojn, kajerojn[16], dokumentojn, desegnaĵojn.

Do, kial oni nomas tian komputilon tekokomputilo?

Ĉar ĝi estas (kun)portebla.

Kial iuj nomas (nomis?) ĝin ankaŭ **sin(o)komputilo** aŭ sina komputilo?

Ĉar oni povas meti ĝin sur sian sinon[17], sur siajn genuojn[18], por labori per ĝi (angle 'laptop').

Kial ĉi tiu nomo ne vere taŭgas?

Ĉar iuj modeloj povas iĝi danĝere varmaj dum longa uzado.

Alia kunportebla komputilo estas la ...

poŝkomputilo.

Kiel eblas la uzo de tiom maldikaj **ekranoj**[19]?

Tiuj ekranoj estas **likvakristalaj**[20] ekranoj.

Pli grandaj modeloj estas la ...

tablokomputilo[21] kaj eĉ la teknikaj komputilegoj.

Ĉu oni povas konekti la normalan muson al tekokomputilo?

Jes, enestas **konektilo** por tio, sed la tipa **integra**[22] muso estas pli praktika.

Ĉu la malgrandaj komputiloj permesas **krozadon**[23] tra interreto kaj laborado per tekstoprogramo[24]?

Certe! La modernaj havas enkonstruitan **modemon**[25], poŝtilon, eĉ tabelkalkulilon[26].

Kial tiuj komputiloj ne bezonas konekton[27] kun la elektrocirkvito?

Ili funkcias ankaŭ per **piloj**[28], kiujn oni devas **reŝargi**[29] laŭbezone.

N.B.
Ne konfuzu ŝarĝi - ŝargi (vidu sube n-ron 8).

Kiujn akcesoraĵojn[30] havas modernaj teko-komputiloj

por uzi KD-on (kompaktan diskon)? →**KD-legilon**[31]
por uzi disketon? → **disketilon**[32]
por krozi tra interreto? → modemon kaj retkarton[33]
por uzi **presilon**[34]?→ konektilon por presilo
por fari prezentadojn, perkomputilan projekciadon?→ ekrankonektilon por ligi ĝin al **projekciilo**[35].

Tekstilo[36] =?

komputila programo por redakti tekston kaj pretigi ĝin por presado

Sinonimoj?

tekstoprilaborilo, tekstoprogramo, skrib(o)programo

Ekzercoj a, b kaj c
1 filters op sleutelwoorden 2 raden 3 server 4 domein 5 schandelijk, gemeen 6 e-mail-bericht 7 kop 8 IP-nummer 9 domein 10 domeinzoek-robot 11 netwerkbeheerder 12 e-mailpro-gramma 13 help-bestand 14 internet-liefhebber 15 gemakkelijk 16 schriften 17 schoot, boezem 18 knie, schoot 19 beeldscherm 20 vloeibaar-kristal-...21 desktop 22 geïntegreerde 23 het surfen 24 tekstverwerker 25 modem 26 rekenblad 27aansluiting 28 element (batterij) 29 heropladen 30 hulpstukken 31 CD-lezer 32 diskettestation 33 netwerkkaart 34 printer 35 projectietoestel 36 tekstverwerker

6) LA KOMPUTILO

Apparato, kiu aŭtomate prilaboras **datenojn** laŭ instrukcioj.

N.B. Ne konfuzu: dato - dateno - datumo (vidu sube n-ron 8)

La memoro

Por ne perdi datenojn, oni ..., kondiĉe ke... .

enigas[1] (invoeren) ilin en memorilon.
Oni registras[2] datenojn.
Oni ŝargas[3] la memoron per datenoj, kondiĉe ke ili estas komputile trakteblaj[4].

N.B. Ne konfuzu: ŝargi - ŝarĝi (vidu sube n-ron 8)

Se vi kunmetas grandan datenbankon, via komputilo devas havi ankaŭ grandan...

memorkapaciton[5].

La konservado de datenoj okazas en ... aŭ ... .

dateningo[6] aŭ en la ĉefmemor(il)o (enkonstruita[7]) aŭ en ekstera memoro en flankaparato (aŭ disketo).

La **disketilo**[8] aŭ disketaparato havas fendon[9], en kiun oni metas, ŝovas disketon (= la disketingo). Krom la konservado de datenoj kaj ties prilaborado, la tekstoprilaborado[10] estas alia grava funkcio de komputiloj.

7) SKRIBI ĈAPELITAJN[11] LITEROJN INTERRETE

Pluraj sistemoj ekzistas por skribi sen supersignoj. Kp. ekzemple jenajn frazojn:

Ĵaŭdon ni ŝanĝos ĉiujn poŝhorloĝojn.
Jhauhdon ni shanghos chiujn poshhorloghojn.
Jxauxdon ni sxangxos cxiujn posxhorlogxojn.
J'au'don ni s'ang'os c'iujn pos'horlog'ojn.
J^au^don ni s^ang^os c^ujn pos^horlog^ojn.

La asocio Trenha (Tradicia Esperanto Nova. Help-Alfabeto) proponas i.a., sekvante la internacie kutiman ortografion por ne-hind-eŭropaj loknomoj:

Zhaudon ni shanjos chiuyn poshhorlojoyn.

8) NE KONFUZU!

Ne konfuzu: 1 poŝto - 2 posto - 3 fosto

Kompletigu! a) Li elspezis sian tutan salajron kaj ne pensis pri la .... b) Ligna aŭ cementa ... de vojmontrilo. c) Neniu letero? La ... strikas!

Solvoj: a2 - b3 - c1

Ludo pri trudo: elektu la ĝustan tradukon!			
a trudo	*1 truc*	e truso	*6 truffel*
b trumo	*2 tromp*	f trufo	*7 forel*
c truko	*3 opdringen*	g trupo	*8 troffel*
ĉ truto	*4 troep*	ĝ trulo	*9 penant*
d trumpo	*5 ijzerwerk*		

Solvoj: a3 b9 1c ĉ7 d2 e5 f6 g4 ĝ

Ne konfuzu: fiulo - ulaĉo

fi- montras, ke oni morale malestimas, -aĉ montras, ke oni rigardas netaŭga, malbonkvalita. Bona ekzemplo ĉe Pilger, "Baza Esperanta Radikaro", UEA 2001, sub -aĉ- : "Fihundo estas nefidinda kaj eble neatendite **mordas**[12] --- hundaĉo malbele aspektas kaj eble tro **bojas**[13]".

Ne konfuzu: ŝarĝi - ŝargi

ŝarĝi: meti pezajn aferojn sur iun aŭ ion aŭ en ion por ilin transporti. Ŝarĝi iun aŭ ion per io.
ŝargi: meti pafaĵon[14] en pafilon aŭ elektron en pilon aŭ ekzemple filmon en kameraon. Ŝargi ion per io.
ŝarĝi: *laden, belasten*
ŝargi: *laden (geweer enz., camera, accu...)*

Testu vin! -g- aŭ -ĝ-?

Ŝar-i poŝlampon per seka pilo.	-gi
Ŝar-i la aŭton per valizoj.	-ĝi
La **paneo**[15] okazis pro malŝar-itaj baterioj.	-gitaj
Ne ŝar-u vian memoron per tiaj detaloj!	-ĝu
Ŝar-u la memoron de la komputilo per datenoj!	-gu
Mi ŝar-as la komputilon per nova programo.	-gas
Atentu! La pistolo estas ŝar-ita!	-gita
Prefere esti superŝar-ita per laboro ol per ŝuldoj!	-ĝita
Se vi ne malŝaltas la baterion, ĝi certe malŝar-os.	-giĝos

Ne konfuzu: dato - dateno - datumo

dato = ndl *datum*; datenoj = ndl.*gegevens*, *data* , sinonimo. datumo.

Ekzercoj a, b kaj c

1 invoeren 2 saven (ik save, savede, heb gesaved!). 3 laden 4 bewerkbaar 5 geheugen-vermogen 6 kort geheugen 7 ingebouwd 8 diskettestation 9 spleet 10 tekstverwerking 11 met kapjes 12 bijten 13 blaffen 14 projectiel 15 stoornis

9) VERTAALOEFENING 2004-3

Albert Einstein (1879-1955)
in "Kijk", januari 2004, p. 25.

Voor een samenvatting van wat Albert Einstein allemaal bedacht heeft, hebben we aan een compleet nummer van KIJK nog niet genoeg. (...) Gelukkig bracht de beroemdste geleerde aller tijden ook een heleboel 'losse' wijsheden te berde.

-- Leg je hand een minuut op een hete kachel en het lijkt een uur. Zit een uur naast een mooi meisje en het lijkt een minuut. Dát is relativiteit.

-- Twee dingen zijn onbegrensd: het heelal en de menselijke domheid. En van het heelal weet ik het niet eens zeker.

-- Voor zover de wetten van de wiskunde betrekking op de werkelijkheid hebben, zijn ze niet zeker; en

voor zover ze zeker zijn, hebben ze geen betrekking op de werkelijkheid.
-- Elke intelligente dwaas kan dingen groter, ingewikkelder en gewelddadiger maken. Het vraagt een vleug genialiteit, en heel veel moed, om in de andere richting te gaan.
-- Wat me echt interesseert is of God een keuze had toen hij de wereld schiep.
-- Het ontketenen van de atoomkrachten heeft alles veranderd, behalve onze manier van denken.
-- Het meest onbegrijpelijke in de wereld is de inkomstenbelasting.
-- Ik weet niet met welke wapens de derde wereldoorlog uitgevochten zal worden, maar de vierde wereldoorlog wordt uitgevochten met stokken en stenen.
-- De werkelijkheid is slechts een illusie, maar wel een heel hardnekkige.
-- Ik heb geen speciaal talent. Ik ben slechts nieuwsgierig.
-- Alles moet zo eenvoudig mogelijk gemaakt worden, maar niet eenvoudiger dan dat.
-- Om een onberispelijk lid van een kudde schapen te worden, moet je in de eerste plaats een schaap zijn.
-- Soms betaal je het meest voor dingen die gratis zijn.

10) UITWERKING VERTAALOEFENING 2004-2 At Five in the Afternoon

Jan Pieter Ekker, uit "Skrien" januari/februari 2004.

Post *La Pomo* (1998) kaj *Blackboards* (2000) tiu ĉi estas jam la tria filmo de la nur 23-jara Samira Makhmalbaf.
La intrigo de la filmo enscenigas / disvolvigas (noot 1) en Afganistano, nelonge post la renverso (malvenko) de la Talibanoj. La centra figuro estas Noqreg, lernantino (lernejanino) en lazura robo, kun ĉielblua (hele blua, helblua, noot 2) ŝalo kaj sunombrelo.
Kiam ŝi forlasas la hejmon (elhejmiĝas), ŝi demetas sian burkaon (noot 3) kaj ŝi interŝanĝas siajn babuŝojn kontraŭ elegantaj blankaj ŝuoj kun kalkanumoj. Kontraŭ la volo de sia (noot 4) fundamentista patro, kiu opinias (trovas) Osaman bin Laden(on) heroa (noot 5) kaj eĉ ne scias, ke lia filino vizitadas ordinaran (normalan) lernejon.
Per (noot 6) *At Five in the Afternoon* - filmita en suburbo (noot 7) de Kabul kun neprofesiaj aktoroj - Makhmalbaf volas korekti (ĝustigi) la bildon (la ideon, la opinion) pri Afganistano, kiun la mondo havas danke al (noot 8) la amaskomunikiloj (precipe CNN) kaj filmoj kiaj Rambo III (1988), en kiu Sylvester Stallone tute sola (noot 9) forpelas la rusan armeon.
La poezia parabolo, nomita laŭ poemo de la hispano Lorca, estas bele fotografita.
Kaj Makhmalbaf ne timas preni riskojn. "Ni ĉiuj estas Talibanoj. Bibn Laden estas Talibano, Bush estas Talibano, Samira Makhmalbaf estas Talibano", ŝi diris dum la mondpremiero (noot 10) en Cannes, kie *At Five in the Afternoon* premiiĝis kun la Ĵuriopremio kaj la ekumena premio.

KOMENTOJ

1-- De film speelt in Afghanistan: 'spelen' is in deze context niet *ludi*! *Estas enscenigita* kan betekenen 'werd opgenomen' en is dus dubbelzinnig, *disvolviĝas* kan, liever met een onderwerp als b.v. *la rakonto, la intrigo*.
2-- Azuurblauw.' Middelkoop: azuur, *lazuro*, azuren *lazura*, Grote Prisma Nederlands: azuren: hemelsblauw. *Hele blua* of *helblua* (dit laatste niet samentrekking van *hele blua* maar wel van *kun hela bluo*, zoals *bluokula* < *kun blua(j) okulo(j)*. N.B. van *helblua* kan men niet *helbluo* maken want dit laatste moet men ontleden als *bluo de helo* (zoals b.v. *dompordo* < *pordo de domo*).
3-- 'burka' is een probleem! PIV: *burko = felta mantelo de rusoj aŭ poloj*. Moeilijk te gebruiken voor de thans zo bekende Afgaanse burka! Ik stel voor: *burkao*.
4-- *ŝia* of *sia fundamentista patro*? *Sia* wordt alleen gebruikt als het naar het onderwerp van de zin verwijst. Hier zijn het onderwerp en het werkwoord verzwegen want de mededeling *Kontraŭ la volo*... is eigenlijk een voortzetting van de vorige zin (*Kiam ŝi forlasas..., ŝi demetas.... kaj ŝi interŝanĝas..., kontraŭ la volo de...*). Het onderwerp is dus nog altijd *ŝi*, en dus moet *sia* gebruikt worden.
5-- struktuur in E°: *trovi (opinii) iun aŭ ion ia*. Ook wel: *trovi (opinii) ia iun aŭ ia ion*. Vgl. *trovi ian iun aŭ ian ion*, waar *trovi* geen synoniem is van *opinii* (één of ander iemand of één of ander iets vinden, aantreffen).
6-- *Per*. Met de film wil hij ... = door middel van
7-- *suburbo, antaŭurbo* = voorstad; buitenwijk = *periferia kvartalo*
8-- *Danke al / dank'al*. De afgekorte vorm werd reeds door Zamenhof gebruikt en vindt bijval bij veel samideanoj. PIV commentarieert: *Dank'al: Neregula prepoziciaĵo, uzata ekde 1891*. PAG §122: *sola ekzemplo de elizio de -e* (hoewel in §120 naast *fare de* ook *far' de* vermeld wordt). Naast *danke al* gebruikte Zamenhof ook de accusatief , b.v. *danke la intervenon de tiu vorto*, zoals men ook zegt *koncerne tiun vorton, rilate tiun vorton, responde vian demandon* (telkens afleidingen van overgankelijke werkwoorden [*rilati* is overgankelijk of niet]). Schulz (in Pledo por unueca lingvo, Paderborn 1985,p. 254) laakt deze weglating van de uitgang *-e* en vraagt waarom men dan ook niet *help' de, spit' al, kaŭz' de* enz. zou zeggen. *Vic'al* werd ook al voorgesteld (PAG §120) naar analogie van *dank'al*, om bij gelegenheid de ietwat zware *anstataŭ* te vervangen.
9-- *Tute sola*, ook *tutsola* (prefix *tut-*). Niet *tute sole*, want *sole* betekent 'slechts'.
10-- *premiero* = 1) *la unuafoja prezentado de spektaklo*; 2) prefere ne uzu por ĉefministro.

Vragen en/of opmerkingen uitsluitend en rechtstreeks aan de redacteur van de rubriek sturen:
Emiel Van Damme,
Albert -I- straat 44, B-1703 Schepdaal.

OPGELET: In de vorige aflevering werd 'ui' op de tweede pagina in de rechterkolom als 'sepo' vertaald. Dit moet uiteraard 'cepo' zijn. Proficiat aan diegenen die de fout opgemerkt hadden!

Boulton), 1976 & 86; *El unu verda vivo*, 1978 en *Unu el ni*, 1992. Het boek *En barko senpilota*, 1987, verzamelde al zijn tot dan verschenen gedichten.

De rol van Auld in de Esperanto-literatuur beperkte zich niet tot smeden van verzen. Hij was ook redacteur van het poëzie-gedeelte van de twee volumes van *Angla antologio*, die eerst in 1957 verschenen, en van de twee uitgaves van *Esperanta antologio*, 1958 en 1984. Dat hij een gerespecteerd criticus en recensent is, blijkt uit zijn inleiding tot deze antologie en uit de zes essay-bundels die gepubliceerd werden: *Facetoj de Esperanto*, 1976; *Pri lingvo kaj aliaj artoj*, 1978; *Enkonduko en la originalan literaturon de Esperanto*, 1979; *Vereco, distro, stilo* - disertatie over de originele romans in het Esperanto geschreven tot 1981, *Kulturo kaj internacia lingvo*, 1986; *La fenomeno Esperanto*, 1988; en meest recent - *Pajleroj kaj Stoploj*, uitgegeven in 1998. William Auld is ook auteur van liedjesbundels, leerboeken, bibliografies en vertalingen, waarvan de belangrijkste: de sonetten en toneelstukken van Shakespeare, *Don Juan* van Byron, *The Ballad of Reading Gaol* van Oscar Wilde, *Aniara* van Harry Martinson en *Lord of the Rings* van J.R.R. Tolkien. Verdienen eveneens vermelding: de poëzie van James Thomson (*The City of Dreadful Night*) en Douglas Dunn (*Terry Street*), naast de bundel *Omaĝoj*. Ook zijn meest geliefde boek, *Jurgen* van James Branch Cabell, vertaalde hij naar het Esperanto.

In 1998 was hij de eerste Esperantospreker die werd uitgeroepen tot 'Esperantist van het jaar'.

In 1999 en de daarop volgende jaren werd Auld genomineerd voor de Nobel-prijs voor literatuur.

(Vertaling: Lode)

Volgende werken zijn te verkrijgen bij de Vlaamse Esperantobond:

- 14-hora rapidkurso (1,20 euro)
- 75 jaroj (4,40 euro)
- En barko senpilota (23,10 euro)
- Esperanta antologio (12,30 euro)
- Fenomeno Esperanto (8,15 euro)
- Humoroj (4,50 euro)
- Infana raso (9,90 euro) (Esperanto-Portugese uitgave)
- Kulturo kaj internacia lingvo (12 euro)
- Omaĝoj (7,80 euro)
- Pajleroj kaj stoploj (16,50 euro)
- Paŝoj al plena posedo (10 euro)
- Pri lingvo k aliaj artoj (9,40 euro)
- Skota lingvo hodiaŭ kaj hieraŭ (1,26 euro)
- Sub la signo de socia muzo (FEL) (5 euro)
- Unufingraj melodioj (4,47 euro)
- Vereco distro stilo (9 euro)

ZAMENHOF-FEEST

Verbroedering

De jongens en meisjes uit Codji vertrekken om 20 uur 's avonds uit Aguidahoue, waar ze het Zamenhof-feest bijwoonden. Er wacht hen een 12 kilometer lange nachtwandeling.

In Aguidahoue geeft François Hounsounou les Esperanto.

De week nadien was het de beurt aan de leerlingen uit Aguidahoue om op bezoek te gaan in Codji. De dag was ruim gevuld:

- **Feestbijeenkomst van de kinderen uit Aguidahoue met de gasten uit Codji. (Zie foto hiernaast.)**
- Kinderen brengen poëzie en liedjes. Nadien wordt de spokendans uitgevoerd. (Zie foto rechtsboven.)

Zowel kinderen als volwassenen voeren de spokendans uit.

De spokendans

- Het avondmaal bestond uit: rijst met saus, ablo (plaatselijke specialiteit) met saus en tchakpalo (=ananas-drank).

Enkele kinderen corresponderen reeds met leeftijdsgenootjes uit Europa.

Korfbal

Tijdens deze verbroedering werden ook verschillende wedstrijden gehouden: voetbal, badminton, korfbal.

DE MOESTUIN

Afgelopen zomer kon de waterput geïnstalleerd worden (zie Horizontaal 204, november-december 2003, pagina's 4-6). Deze waterput levert zuiver drinkwater voor de kinderen en maakt het telen van groenten in de tuin van het schooltje mogelijk.

Een klein comité, bestaande uit Pierre Houenavo (Esperanto-leerkracht en animator), de directeur van het schooltje, 2 leerkrachten, 3 kinderen en 2 ouders, is verantwoordelijk voor de tuin.

Uit een rapport van Pierre kunnen we het volgende lezen: "we verkopen de oogst en met de opbrengst kunnen we schoolaangelegenheden financieren". Het volgende plan voor de toekomst is het houden van pluimvee en varkens.

Onderhoud van de tuin: wieden, sproeien, ...

Op deze laatste foto kunnen we zien hoe goed de

groenten reeds gegroeid zijn.

Het contactadres van de school is:

EPP JV-Kodji
c/o Esperanto-Afriko ONG
BP 383 Lokossa-Mono
BENIN

(Spellen, didactisch materiaal, maar ook brieven en wenskaarten met korte begroetingen zijn steeds welkom.)

Jen vojaĝraporto de Danka, kiu vizitis Flandrion en januaro de tiu ĉi jaro.

La vizitoj al okcidenta Eŭropo jam delonge ne estas unikaĵo por multaj niaj samlandanoj. Des pli tio estas **ordinara** okazintaĵo por civitanoj de Esperantujo. Nia amata lando etendiĝas sur la tuta terglobo. Ĝi allogas ĉiam kaj en ĉiuj sezonoj. Kaj jen post la *Internacia Festivalo* (IF) preskaŭ ĉiuj ĝiaj partoprenantoj forveturis hejmen, sed kelkaj profitante la okazon daŭrigis akumuli siajn impresojn.

Ankaŭ ni ne preterlasis la eblecon vojaĝi. Nia celo estis Belgio, iom konata (la unuan fojon mi estis en ĝia franclingva parto antaŭ pli ol 10 jaroj). Ĉi foje ni direktis nin al la flandra parto de la lando. La loko de nia unusemajna restado – Antverpeno. La unua impreso estas lingvo, kiun ni ne komprenas kaj apenaŭ povas elprononci en ĝi la bezonatajn nomojn. Pro tio plibonis helpo de A. Humet, hispandevena belga esperantisto, kiu afable vizitigis al ni la urbon. Ni vagadis tra mallarĝaj stratetoj de la historia centro, admiris la arkitekturajn multjarcentajn konstruaĵojn kaj ... florbedojn kun diverskoloraj penseoj.

Foresto de la kutima vintra neĝo tute surprizas: ĉie grizas la nuda trotuaro kaj asfalto. Kion surmetas belgoj vintre? Multaj estas senĉape kaj en aŭtunaj (printempaj) vestaĵoj! Ankaŭ ŝuoj ne estas solidaj por vintro! Kaj tre oftaj pluvoj. Kaj en Rusio tiutempe estis –10...

En manĝmaniero de belgoj neordinaras por ni foresto de varmaj pladoj dumtage, sed vespere – plena menuo kun supo. Nia unusemajna restado en Belgio donis al ni eblecon renkontiĝi kun kelkaj lokaj esperantistoj en la sidejo de Flandra Esperanto-Ligo kaj en iliaj hejmoj, ĝui ilian gastamon. Tiel ni konatiĝis kun 4-generacia Esperanto-familio (familioj Tytgat, De Ketelaere, Jacques, Humet, van Damme), kiu konsistas el personoj diversgrade uzantaj la IL-on: iuj profesie laboras en FEL aŭ instruas Esperanton en lernejo, aliaj estas denaskaj esperantistoj aŭ simple lingvo-uzantoj. Ĉiuj familianoj estas aktivaj adeptoj de la Internacia Lingvo, partoprenas la agadon kaj la kunvenojn de la loka esperantistaro kaj ankaŭ eksterlandajn Esperanto-aranĝojn. La pliaĝa generacio fervore agis en la LKK por sukceso de UK en 1982 en Antverpeno.

Ankaŭ ni havis la okazon same, kiel iamaj antverpenaj kongresanoj, viziti sub la gvido de afablaj ĉiĉeronoj Paula kaj Henny la muzeojn pri tipografio kaj pri flandra pentro-arto, konata al ni precipe pro P. Rubens kaj A. Van Dyck. Impresis la vizito al la sidejo de FEL: kvaretaĝa konstruaĵo enhavas kelkajn laborĉambrojn bone ekipitajn, la libroservon, negrandan kuirejon kun bufedo kaj veran tipografion, kie oni presas "La Monaton". Pri simila DOMO ni, rusianoj, povas nur revi...

Kaj ankoraŭ unu fakton ni malkovris ĉi-tie: multaj internaciaj E-paroj. Estas malfacile difini, kio estis la plej memorinda, la plej interesa, la

Kun Alex en la hejmo de Kiki.

plej alloga, tamen ne eblas preterlasi kelkvortan priskribon de la vizito al Bruselo. Ankaŭ tie ni estis akompanataj de geesperantistoj. La kelkfoje rekomenciĝanta pluvo (posttagmeze eĉ hajlis forte) ne ebligis longan promenon tra la belga ĉefurbo. Kun helpo de K. Tytgat ni sukcesis konatiĝi kun eldonaĵoj de Eŭropa Parlamento en ĝia sidejo (vere forestis ajna literaturo en Esperanto), vizitis la Erasmus-Instituton, kie estas instruataj multaj fremdaj lingvoj.

Tage ĉe manĝa tablo kolektiĝis multnacia kompanio, kiu parolis diverslingve, sed por ni ĉefis la nia: ni havis renkontiĝon kun Dafydd ap Fergus, kiun la internacia ĵurio proklamis "La Esperantisto de la Jaro 2003" pro la aktiva kaj grava informa laboro en la Brusela Komunikad-Centro. A. Junusov prezentis sian opinion en intervjuo al D. ap Fergus pri homaj rajtoj en kaŭkazia regiono kaj prezentis al ĉiuj kunvenintoj la gazeton "Dagestanskij rakurs", kies ĉefredaktoro li estas. Sur ĝiaj paĝoj regule aperas publikaĵoj pri Esperanto. Ne eblas priskribi ĉion interesan, kion ni spertis. Do, veturu ankaŭ vi kaj malkovru "vian" Belgion!

Danka

Danka kun Dafydd

Esperanto officiëel erkend als levende taal

"Na een strijd van verschillende jaren zijn Hongaarse Esperanto-sprekers er in geslaagd om Esperanto als levende taal te doen erkennen," zegt Oszkár Princz, algemeen secretaris van de Hongaarse Esperanto-Vereniging. "Uiteraard bestond er bij Esperantosprekers nooit enige twijfel dat Esperanto, ondanks zijn kunstmatige afkomst, toch een levende taal geworden is."

Het Ministerie van Onderwijs heeft onlangs per brief aan de Hongaarse Esperanto-Vereniging bekend gemaakt dat het Taalwetenschappelijk Instituut van de Hongaarse Wetenschappelijke Academie het Esperanto gequalificeerd heeft als levende taal.

Tijdens de afgelopen jaren hebben enkele staatsnormaalscholen Esperanto niet als gelijkwaardig willen beschouwen met andere talen. Deze qualificatie heeft tot nu toe het onderwijs van de internationale taal afgeremd.

Met de ingang van een nieuwe wet betreffende de verplichte vreemdetaal-examens in Hongaarse hogescholen en universiteiten is er sinds 1995 een interessant fenomeen merkbaar: "Sindsdien is het aantal studenten dat Esperanto-staatsexamens aflegt plots gestegen," verklaart Princz, die ook de Esperanto-examens binnen het Vreemdetalen-Vervolmakingscentrum (Fremdlingva Pluperfektiga Centro, FPC) coördineert.

De meerderheid van studenten koos voor de staatsexamens traditioneel voor Engels, Duits en Frans. In het jaar 2002 kwam Esperanto op de derde plaats, en verdrong zo het Frans van haar derde plaats.

Studenten verkiezen Esperanto omdat het eenvoudig te leren is en omdat er op de regels nagenoeg geen uitzonderingen bestaan. Taalkundigen hebben uitgerekend dat men om het Esperanto te leren slechts een zesde van de tijd nodig heeft die men in het Engels, Duits of Frans moet investeren.

"Nu kunnen we opnieuw voorstellen doen om het Esperanto als één van de keuzevakken in de scholen in te richten." Het succes, volgens Princz, is eveneens te danken aan het werk van de Esperanto-sprekers van de voorbije tientallen jaren, en dan voornamelijk van diegenen die in taalinstituten en universitaire kaders werken, en ook van sommige reeds overleden Esperanto-sprekers.

Dafydd ap Fergus,
Brusela Komunikadcentro

Zalig Pasen ook in het Esperanto

Paus Johannes-Paulus II heeft zijn paas-boodschap aan de hele wereld in vele talen uitgesproken, waaronder ook in het Esperanto.

Dit jaar konden eveneens miljoenen (plaatselijke en via televisie) toeschouwers feestvierende Esperantosprekers zien, die met borden duidelijk het woord ESPERANTO lieten zien.

We danken hierbij de Paus zelf, die als één van de wereldleiders zijn uitzonderlijke sympathie voor het Esperanto toont. Dank gaat ook uit naar de Esperantosprekers ter plaatse en de vereniging van Katholieke Esperantisten IKUE.

Renato Corsetti,
voorzitter Wereld-Esperantobond

Esperanto

Verpakking

Op www.abc-pack.com/eo/ is, ook in het Esperanto, alles verzameld wat van belang kan zijn voor de verpakkingsindustrie. Het is een initiatief van een Spaanse ondernemer, in samenwerking met een wereldwijd net van vertalers.

Oude Esperanto-tijdschriften op Internet

De Spaanse Esperanto-Federatie heeft het initiatief genomen om volledige collecties van Esperanto-tijdschriften via Internet toegankelijk te maken. Enkele (voorlopig vooral Spaanse) reeksen staan al op http://213.172.47.3/gazetoteko. (Revuo Esperanto)

Alle Esperanto-cursussen verzameld

Heb je zin om (opnieuw) Esperanto te leren, maar weet je niet welke de meest passende methode is? Op www.edukado.net/es_lernejoj.jsp staat een lijst van de belangrijkste beschikbare cursussen. Er kan gezocht worden volgens de leeftijd van de leerling, volgens het gewenste niveau, volgens de methode, enz. Aanvullingen zijn welkom. (katalin.kovats@wanadoo.nl, via ret-info)

Radio

Alle informatie over radio-uitzendingen in het Esperanto is te vinden op http://www.tejo.org/uea/Radioj_En_Esperanto. Op hetzelfde adres staat ook een verwijzing naar archieven waar oude uitzendingen opnieuw kunnen beluisterd worden. (ret-info)

Gacond

Claude Gacond is een Zwitser met een uitgebreide kennis over al wat met Esperanto en taalproblematiek te maken heeft. Zijn (grotendeels Franstalige) website (www.esperanto-gacond.ch) is nog niet perfect afgewerkt, maar weetgierigen kunnen er al veel bijleren..

Taalproblematiek

Studentenuitwisseling in eigen land

De Erasmus-studentenuitwisselingen waren traditioneel gericht op een verblijf in het buitenland. Voortaan zullen ook uitwisselingen tussen Vlaanderen, Wallonië en de Oostkantons mogelijk zijn. (Metro, 2.2.2004)

Prehistorie

Bij veel VS-prehistorici worden de vondsten in Schöningen niet ernstig genomen, onder meer omdat onderzoeker Thieme nauwelijks in het Engels publiceert en weinig geld voor de verwerking van de resultaten heeft. (Der Spiegel, 6/2004, over opgravingen in Duitsland die een nieuw licht werpen op de ontstaansgeschiedenis van de mens)

Duits in EU

De Duitse deelstaten Hessen en Baden-Würtemberg vragen een initiatief van de Bondsregering voor een gelijkberechtiging van het Duits. In de praktijk heerst er bij veel Europese instellingen immers een tweetalig Engels/Frans regime. Met 91 miljoen moedertaalsprekers is Duits de meest verspreide taal van Europa.

Drietaligheid vanzelfsprekend

"Wie wat gereisd heeft in Europa, Afrika en Azië zal wellicht gemerkt hebben op welke manier taalonderwijs in andere landen gepromoot wordt. Daar is drietalig zijn op twaalf jaar schering en inslag. Hoe staat het bij ons, in de hoofdstad van Europa? Zelfs een tweede taal kennen de meesten op heel gebrekkige wijze en dit zowel aan Franstalige als aan Nederlandstalige kant." (lezersbrief in Brussel deze week, 24.3.2004)

Accentvrij Engels

In Malta is het Engels nog altijd de tweede officiële taal. Voor studentencursussen Engels is Malta het tweede Engelstalige bestemmingsland, voor volwassenencursussen met ruime voorsprong het eerste. De docenten zijn overwegend uit Malta afkomstig, wat voor de cursisten een voordeel is: zo worden ze noch met een Brits, noch met een Amerikaans accent opgescheept. (www.spiegel.de, 30.3.2004)

De gegevens over de clubprogramma's moeten op de redactie toekomen vóór de 1ste van elke even maand. Laattijdige programmawijzigingen kunnen naar de redactie worden gestuurd en worden op de INFO-pagina opgeslagen, zodat men via het internet het juiste programma kan opvragen.

ANTWERPEN – La Verda Stelo

www.geocities.com/esperanto_antwerpen

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Iedereen is welkom.

Vrijdag 7 mei: **Europa-avond**: "informatie, indrukken, verwachtingen en vrees bij de toetreding van de nieuwe E.U.-landen" Een programma o.l.v. *Eddy Van den Bosch* verzorgd door mensen uit de nieuwe E.U.-landen en door E.U.-ambtenaren.

Vrijdag 14 mei: Katologia parto de la sKatologia prelego, vervolg van de voordracht van 12 maart. (Petro De Smedt)

Vrijdag 21 mei: De geschiedenis van de Leien te Antwerpen (Wim De Smet)

***Zondag 23 mei*: Fietstocht in Kapellen**

Plaats van afspraak: Fortsteenweg te Kapellen, dicht bij de woonplaats van Johan en Chris Donckerwolcke (in de Heidestraat).

Gelieve zoveel mogelijk de eigen fiets mee te brengen. Zoniet, neem contact op met Eddy Van den Bosch, Tel.03/744.00.48 of eddyvdbosch@belgacom.net.

Vertrek: Omstreeks 10h30 en aankomst terug ten huize van Johan en Chris tussen 15h en 16h, einde samenkomst ten laatste om 17h.

Eten: Breng een picknick mee voor onderweg: er is een halteplaats voorzien bij een eet- en drinkgelegenheid.

Ter plaatse krijgen de deelnemers een wegbeschrijving en een korte vragenlijst waar een tombola aan verbonden is.

Deelname in de kosten: 2 EUR (en kinderen kosteloos)

Vrijdag 28 mei: Zangavond met accordeon-begeleiding o.l.v. *Fabrice Morandeau* uit Frankrijk.

Vrijdag 4 juni: Voorlezing uit het werk van Rik de Roover, in aanwezigheid van zijn tachtigjarige weduwe, Paul Braem.

Vrijdag 11 juni: "Griekse Goden in Mythologie en Filosofie" (Winfried Schumacher, Duitsland)

Vrijdag 18 juni: Senesper(ig)a baraktado kun kaptiloj por idealuloj (Petro De Smedt)

Vrijdag 25 juni: **Familieavond**, verzorgd door volwassenen en kinderen. Iedereen welkom.

Juli en augustus: Elke vrijdag een programma in het teken van een ander land.

Meer details over het programma kan je vinden op de web-pagina's van FEL, op het programmabord in het clublokaal of in het informatiekastje aan de voordeur. Of telefonisch via 03 234 34 00.

BRUGGE – Paco kaj Justeco

Indien niet anders vermeld, hebben onze bijeenkomsten plaats in Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge. Bijeenkomst: 2de donderdag van de maand vanaf 19.30 u. Speciale bijeenkomsten worden afzonderlijk aangekondigd. Inlichtingen: dhr. G. Maertens, tel.: 050 35 49 35.

Zaterdag 22 mei: Hugo Rau vertelt over de bekende Brugse drukker en esperantist Witteryck. Uitzonderlijk in De Gulden Spoor, 't Zand, vanaf 12 uur. Gelieve zich vooraf aan te melden via G. Maertens.

BRUSSEL – Esperantista Brusela Grupo

http://users.belgacom.net/EBG

Wie een beeld van de mogelijkheden van het Esperanto wil krijgen, kan eens een kijkje komen nemen. Hier komen immers Esperantosprekers van tien verschillende moedertalen samen, en er wordt louter Esperanto gesproken om niemand uit te sluiten. (Uitgezonderd tegenover geïnteresseerden uiteraard.)

Bijeenkomsten elke woensdag van 18:30 tot 20:00 u. in de Schuman-wijk van Brussel.

Info: Hélène Falk, Eikenlaan 7, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14.

Om per e-post op de hoogte gehouden te worden van de activiteiten van de Brusselse groep, stuur je een leeg berichtje naar: esperanto-en-bruselo-subscribe@yahoogroups.com.

GENT – La Progreso

Clubhuis: "La Progreso", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.

Op 19 januari start een nieuwe cursus Esperanto:

Plaats: Clubhuis "La Progreso"

Duur: 12 weken (schoolvakanties niet inbegrepen) elke maandag van 19.00 tot 21.00u. einde: 26 april 2004

Info: Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. 09 230 16 77 of 09 221 10 02. e-post: gent@esperanto.be

Zaterdag 29 mei: Traditiegetrouw organiseren we onze

jaarlijkse **wandelzoektocht** door het centrum van Gent. Hou deze datum alvast vrij!

Zaterdag 12 juni: Stadsgids Jacques Huys begeleidt ons op een **wandeling doorheen de oude Gentse Muidewijk**. Het thema: "Fabrieken en Beluiken". Samenkomst om 14.00u aan het Kaatsspelplein (pleintje in het Patershol). 's Avonds is er voor wie wil een gezamelijk etentje voorzien.

Voor actuele informatie over ons programma en de juiste data van de **boekenavonden** kan je terecht op onze webpagina: http://www.esperanto.be/gent

HASSELT – Esperanto-klubo Hasselt

Elke 1ste en 3de dinsdag van de maand Esperanto-conversatie van 20 tot 22 u. in het CC van Hasselt. De eerste vergadering is er een programma, de tweede een cursus "Spreken in Esperanto". OPGELET: Vanaf september 2003 wordt voorlopig geen programma meer voorzien.
Inlichtingen: Marcel Aerts, tel.: 011 72 00 75.

KALMTHOUT – La Erikejo

Bijeenkomsten vinden telkens plaats vanaf 20 uur in de Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout (vlakbij het NMBS-station *Heide*)

donderdag 20 mei: Programma nog te bepalen. Zie webstek voor meer informatie.
donderdag 17 juni: Wandeling in de Wildertse Duintjes onder leiding van Anita Scheenaerts. *Promeno en la "Wildertse Duintjes"* **Plaats en tijdstip**: Bijeenkomst om 19u45' aan het station van Wildert. Na de wandeling bezoeken wij een drankgelegenheid in de omgeving.

Info: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49.
http://users.pandora.be/La.Erikejo/Index.htm

KAPELLE – Esperanto-Grupo "Meza Zelando"

Voor onze avonden, de laatste vrijdag van de maand om 19.30 u., worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Inlichtingen over programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 63 of Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo

Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96 / Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. Bezoekers van andere clubs melden bij voorkeur hun komst. Dit laat ons toe hen beter te ontvangen en hen te verwittigen bij verandering van locatie.

De **stadsbibliotheek van Kortrijk** beschikt over een uitgebreid **Esperantofonds**. Er is gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert, tel.: 056 20 07 96. Clubavonden vinden plaats op de 4de maandag van de maand om 19.30 uur in CC Oude Dekenij, Sint-Maartenskerkhof, 8500 Kortrijk.

LEUVEN - Esperanto 3000

Zoals steeds gaan al onze activiteiten door in het Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63, Leuven. Voor de meest recente informatie over ons programma kan je steeds terecht op onze webpagina: www.esperanto.be/esperanto3000.

Woensdag 12 mei: Thema: Het UEK-congres in Cuba (Roger Goris)

LONDERZEEL

Cursus voor beginners elke dinsdag 14-16 u, en voor gevorderden elke donderdag van 20-22 u. in Hof ter Winkelen.
Informatie en contact: Frederik Vanden Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. of: J.P. Fertinel, Haan 47, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 300 652.

NOLIMES : (http://users.skynet.be/sky53810/)
Nord-Limburga Esperanto-Societo
(met zetel in PEER)

NOLIMES vergadert elke eerste donderdag van de maand van 20 tot 22u in Cultureel Centrum "'t Poorthuis", Zuidervest te Peer.

De elementaire cursus wordt gegeven op de overige onderdagen van de maand, zelfde plaats en tijd, door Henri Schutters.
Iedere woensdag voormiddag van 10 tot 12 u leidt ook Julia Kelchtermans een elementaire cursus Esperanto in het kader van de stedelijke taalateliers.

OOSTENDE – La Konko

Inlichtingen bij Marc Cuffez, tel. 0486 36 23 65 of bij Else Huisseune, tel.: 059 43 30 58.
E-post: la.konko@tijd.be

Er zijn geen speciale activiteiten
De conversatie-avonden gaan door op maandagen 8 en 22 maart, 12 en 26 april
De cursus 1e jaar gaat door elke woensdag 14-16 uur (geen les tijdens de Paasvakantie!)

La Konketoj

Elke maan- dins- en donderdag van 13u tot 13u30 en woensdag van 18 tot 19u in het Esperantolokaal. Info: Els Huisseune tel 059 43 30 58.

TIENEN – La Hirundo
Alle vaste activiteiten van de club vinden plaats in de Donystraat 8 te 3300 Tienen. Laatste maandag van de maand is er clubavond (Vespero); Voor info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen. Tel.: 016 81 52 46 – Fax: 016 81 52 46.

Esperantocursus: elke dinsdag van het schooljaar 19-21u, De NOBEL (PISO), Alexianenweg 2, Tienen.

Alle andere activiteiten: F.O.S. 214, Donystraat 8, Tienen. Zie ook: http://home.tiscali.be/lahirundo/

TURNHOUT
Cursus voor gevorderden op dinsdag 9-11u. Dinamo/ Warande, Congoplein 1, Turnhout.

ROTTERDAM – Merkurio
Samenkomst de 1ste en 3de woensdag – uitgezonderd in juli en augustus – om 19.45 u. in het Centra Oficejo, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam.

KREKELSPAREN

Een ideale manier om FEL te steunen!

Het Krekelsparen biedt de mogelijkheid van sociaal-ethisch sparen. De Krekelspaarrekening heeft alle voorwaarden heeft van een gewone spaarrekening van de Fortis Bank. Toch zijn er duidelijke verschillen met de klassieke spaarrekening:

- Fortis Bank geeft aan Netwerk Vlaanderen een bijzondere vergoeding waarmee zij hun eigen onderliggende sociale projecten financieel kunnen ondersteunen, in dit geval de Vlaamse Esperantobond. (Kosteloos voor de cliënt!)
- Bovendien kan de cliënt een deel van zijn eigen intresten afstaan aan diezelfde organisaties, dus ook de Vlaamse Esperantobond.
- Een aantal van deze organisaties kunnen een fiscaal attest afleveren indien de intrestafstand meer dan 30 EUR bedraagt. Een lijst van de onderliggende organisaties of projekten ervan kunt u bij onze partnerorganisaties opvragen.

Tenslotte heeft Fortis Bank het engagement aangegaan om de ingezamelde gelden van de Krekelspaarders sociaal-ethisch te wederbeleggen volgens welbepaalde criteria. Ethibel, een onafhankelijk organisatie, controleert dit jaarlijks en levert de certificeringsverklaring af.
Ook voor 2002 werd deze certificeringsverklaring afgeleverd.

Geïnteresseerd? Vul dan een aanvraagformulier in en ga ermee naar je dichtsbijgelegen Fortis Bank-kantoor. Meer info vind je op internet via:
http://www.fortisbank.be/page/Krekelsparen.asp?Type=Beleggen&TopItem=EthischBeleggen

GEZOCHT: VRIJWILLIGER

Voor de FEL-opzoekingsbibliotheek

Wie wil zich bezighouden met het onderhouden van de opzoekingsbibliotheek in het Esperanto-centrum? Het gaat om betrekkelijk eenvoudig werk, maar het zou secuur moeten uitgevoerd worden: nieuwe aanwinsten inbrengen in de catalogus, zo nodig helpen bij opzoekingswerk, geraadpleegde werken terugplaatsen, de schikking van de huidige werken en de gegevens in de computer nog eens controleren. Een vrijwilliger mag zelf bepalen hoeveel uren hij of zij wil besteden en wanneer. De vrijwilliger wordt begeleid tot hij of zij zelfstandig kan verder werken.

Wie interesse heeft of wat meer informatie wil, kan best een afspraak maken met Ivo Durwael, ivo@fel.esperanto.be; tel.: 03/440.30.92.

POR AKTIVULOJ:

Statutoj kaj Vertikale en la reto.

La novaj statutoj de FEL kaj *Vertikale* (la revuo por aktivuloj de FEL) nun aperas en la reto.

Vi povas atingi ilin tra la paĝo por aktivuloj:
www.esperanto.be/fel/akt/index.php

Aŭ tra la nederlanda enirpaĝo:
www.esperanto.be/fel/nl/fel.php.

Papera versio haveblas per simpla peto ĉe via kluba respondeculo aŭ rekte ĉe FEL. **Sciu ke ĉiu ajn povas fariĝi aktivulo! Simple informiĝu ĉe via klubo aŭ ĉe FEL. Helpo ĉiam bonvenas!**

Contactadressen in Vlaanderen

AALST *La Pioniro*, H. Dossche, Asserendries 103, 9300 Aalst, tel.: 053 70 17 89.
ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, 8310 St.-Kruis-Brugge, tel.: 050 35 49 35. E-post: gmae@xs4all.be.
BRUSSEL H. Falck, Eikenlaan 7, 1640 St.-Genesius-Rode, tel. 02 358 42 14.
GENK W. Minnen, Loskaaistraat 6, 3600 Genk, tel.: 089 35 07 13
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, 3500 Hasselt, tel.: 011 72 00 75. E-post: marcel.aerts1@pandora.be. - A. Claessen, Zonnebloemstraat 13, 3590 Diepenbeek, tel.: 011 72 60 65 E-post: albert.claesen@pandora.be.
HOUTHALEN: zie LIMBURG
KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49. zie ook: users.pandora.be/La.Erikejo/Index.htm
KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. E-post: piet.glorieux@ping.be - Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96.
LEUVEN *Esperanto 3000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: r.goris@planetinternet.be.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, 3590 Diepenbeek, tel.: 011 72 60 65. E-post: albert.claesen@pandora.be. - Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, 3530 Houthalen-Helchteren, tel.: 011 52 19 43 (kantoor). - J. Bovendeerd, Veenmosstraat 3, 3650 Lanklaar, tel.: 089 65 95 82. - H. De Munck, Tiendenstraat 16, 3520 Zonhoven, tel.: 011 81 30 82. - H. Schutters, Panhovenstraat 10, 3930 Peer, tel.: 011 63 55 92. E-post: henri.schutters@skynet.be.
LONDERZEEL Frederik Van den Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. E-post: comite.jean.pain@skynet.be.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, 8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65 (gsm). - Raymond Wylleman, tel.:059 50 27 08
PEER: zie LIMBURG
ROESELARE / TIELT zie KORTRIJK
TIENEN *La Hirundo* B. Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen, tel.: 016 81 52 46, e-post: bert.boon@skynet.be.
TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.+fax: 014 45 13 29. E-post:dan.vanherpe@euronet.be

Contactadressen in Nederland

ALKMAAR Joh.Heijstra, Breedelaan 69, 1851 MB Heiloo, tel.(072) 5332344.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Molenstraat 20, 7607 AL Almelo. Tel. 0546 819403.
APELDOORN: Mevr. A. Schouten, Dintel 20, 733 MC Apeldoorn. Tel. 055 5332923.
BEVERWIJK *Stelrondo* R. Moerbeek, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.- (TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 36665 47. E-post:gvdhorst@xs4all.nl.
DEN HELDER *Esperanto-klubo Den Helder*, Kruiszwin 1205, NL-1780 LE Den Helder.
DEVENTER zie ALMELO.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GRONINGEN *Esperantocentrum*, T.W.S. Mansholtstraat 25, NL-9728 MC Groningen, tel.: (050) 527 45 72 of (059) 849 14 88.- *Esperanto-Nederland* C. van Manderstraat 1, NL-1964 RS Heemskerk, tel.: (025) 124 61 59. E-post:vaganto@casema.net.
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Vijverstraat 3, NL-4421 AW Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63 of (0118) 61 48 34.
LEIDSCHENDAM-VOORBURG: M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29. E-post: marjet.erasmus@zonnet.nl
MIDDELBURG zie KAPELLE
ROTTERDAM *Merkurio* P. Schuil, Park Vossendijk 331, 3192 XG Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
VOORBURG: zie Esperantogroep LEIDSCHENDAM-VOORBURG
WIJLRE Esperantogrupo Marnolando, Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM Esperantocentrum PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, Fax.: 03 233 54 33. E-post: esperanto@esperanto.be. Internet: www.esperanto.be
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00 E-post: yves@esperanto.be.
Esperanto-Nederland p/a Ronald Bijtenhoorn, Carel van Manderstraat 1, NL-1964 RS Heemskerk, Nederland. Tel.: 00 31 25 124 61 59– Fax: 00 31 20 866 64 64. E-post: vaganto@casema.net.
Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: 00 31 10 436 10 44. E-post: uea@inter.nl.net.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Stein Hautekees, St Gillisplein, 17 B-3300 Kumtich- Tienen, stein.hautekees@advalvas.be Zie ook: www.lahirundo.yucom.be
Association pour l'Esperanto, p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B-6001 Charleroi (Marcinelle). Tel.: + fax: 071 43 14 13. E-post: mardelforge@busmail.net.
Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorweg-esperantisten), Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, 8400 Oostende. Tel+fax:059 50 18 25.

Bestuursleden van FEL

Voorzitter: Frans Croon, Laarstraat 56, 1910 Kampenhout, 016/65.59.44, frans.croon@kampenhout.be
Ondervoorz.: Flory Witdoeckt, Wittenonnenstraat 9a,
& Penningm.: 8400 Oostende, 059/70.29.14 flory@witdoeckt.be
Secretaris: Lode Van de Velde, Hof Van Tichelen 20/3, 2020 Antwerpen, 03/899.08.73 lodchjo@yahoo.com
Bestuurslid: Agnes Geelen, Oudedoncklaan 20, 2100 Deurne agnes@esperanto.be
Bestuurslid: Walter vandenkieboom, Wittenonnenstraat 9a, 8400 Oostende, 059/70.29.14
Bestuurslid: Rob Ebenau, Mansionstraat 20, 2990 Wuustwezel rob.ebenau@pandora.be
Bestuurslid: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk jean-pierre.allewaert@pandora.be

Horizontaal
esperanto
Tweemaandelijks tijdschrift
over alternatieve communicatie en Esperanto

Frankrijklei 140
2000 ANTWERPEN

35ste jaargang 2004/3 (207) mei - juni

30. 04. 2004

Kalender Voornaamste Esperanto-bijeenkomsten

(Voor meer informatie, contacteer de Vlaamse Esperantobond 03/234 34 00 of esperanto@esperanto.be)

19 - 23. majo
Printempa Renkontigo de la Nederlanda Esperanto-Junularo en 's-Gravenzande, provinco Zuid-Holland. La temo estos: Kulturo-Naturo. Inf: Nederlanda Esperanto-Junularo. Tel.: +31-(0)6-42507502, rete: info@esperanto-jongeren.nl aŭ http://www.esperanto-jongeren.nl/pr2004/pr2004.htm.

10 - 17. julio
60-a IJK, Internacia Junulara Kongreso en ripozejo Berjozka apud Kovrov (regiono Vladimir), Rusio. Inf: LKK de IJK, Slavik Ivanov (slavik@babil.komputilo.org) aŭ http://www.tejo.org/rejm/ijk/index.php

17 - 23. julio
Internacia Esperanto-Konferenco de OSIEK - Esperanta gazetaro, Pécs, Hungario.
Inf: ORBIS PICTUS de Višnja Brankovîc, Via Parini 5, IT-34 129 Trieste, Italio.
Tel/fakso: +39-040-767875. Rete: orbispictus@iol.it, http://www.osiek.org

24 - 31. julio
Universala Kongreso de Esperanto, UK-2003 en Pekino. Inf: UEA, kongresoj@co.uea.org, http://www.espero.com.cn/uk2004/e02-1.htm

26 julio - 8 augusto
SOMERE - 2-a Somera Mezeuropa Renkontigo en Kall-Krekel, Germanio. Inf: Lu Wunsch-Rolshoven, Wiclefstr. 9, DE-10551 Berlin, Germanio. Tel: +49-30-6855831Rete: somere@EsperantoLand.org aŭ http://www.esperantoland.org/somere

31. julio - 8. augusto
26-a REF (Renkonto de Esperantistaj Familioj) en Mali Idoš, Vojvodino, Serbio. Inf: fam. Csoke, II. Rákóczi Ferenc str. 32, -YU-24321 Mali Idoš, Serbio kaj Montenegro, rete: csoke@eunet.yu aŭ http://www.ref2004.org/

14 - 21. augusto
77-a SAT-Kongreso en Bratislava, Slovakio. Inf: Petro Chrdle, CZ-25229 Anglická 878, Dobríchovice, Cehio. Rete: Petro Hrdle (chrdle@kava-pech.cz) aŭ http://www.kava-pech.cz/

25 - 29 aŭgusto
6-a Esperanta Eŭrop-Unia Kongreso (EEU-Kongreso) kaj 63-a Hispana Esperanto-Kongreso en Bilbao (Vaskio-Hispanio). Inf: Grupo Esperantista de Bilbao, Barrencalle Barrena 7 - 1 D, ES-48005 Bilbao, Hispanio. Tel: +34-944-164492 (aŭtomata respondilo)
Rete: esperantobilbao@terra.com, http://www.geocities.com/esperantobilbao

ISSN 0772-540 X
Afgiftekantoor Antwerpen X
Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen